

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru o dată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român,
Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 25 lei
Cont nr. 45.10.4.09.2

Unirea Principatelor Române (1859)

O salutare României *)

Te salutez, *sîntă Românie!* te salutez, o, țară! o, pămîntel ce porți comori de virtute și de adevăr! *Românie! Scumpă Românie!* mărit a fost numele tău între popoare și între națiunile lumii, și mărit are să fie. *Frumoasă ai fost și frumoasă ești, scumpă Românie, și strălucită vei fi.* Soarele tău nu va apune, zilele tale nu se vor pleca și tu, mai tînără decît aurora, vei sta la orizontul lumii, ca să desfătezi, ca să luminezi și ca să susții pe frații tăi (...). *Frumoasă ai fost și frumoasă ești și acum.* Atmosfera ta cea curată, este amestecată cu mii de felurimi de balsamuri mirositoare, ce transportă inimile în simțămînte de o fericire divină. *Frumoasă, sîntă și scumpă Românie!* Acuma însă vei fi și mai strălucită; mai mult decît aurul și argintul (...) căci soarele tău a răsărit, mirele tău a venit. Salutez mîntuirea ta care a venit, căci, de acum, cred că întunericul și vișul din orizontul tău vor fugi, fantasmile și nălucirile înspăimîntătoare vor peri, și fiii tăi, încîntați de fericire, vor face să salte de bucurie chiar munții tăi cei înalți, chiar codrii cei pururi verzi, dumbrăvile tale cele umbroase și silvele tale cele strămutate. Vor face să răsune luncile, să răsune văile și adîncurile, de buciumele lor cele răsfățătoare. Vor face să vuiască riurile tale, vuiete de plăcere și de desfătare (...). *Strălucită vei fi, scumpă Românie, căci în sînul tău bate astăzi numai o singură inimă.* Toate inimile fiilor tăi nu sînt decît una și aceeași inimă; soarele ce o încălzește și cel așteptat, a venit (...). De cîte ori fiii tăi cei frumoși s-au sacrificat pentru apărarea ta, de cîte ori ei au riscat totul pentru întregirea ta, pentru paza ta, pentru onoarea ta și pentru drepturile tale, de atîtea ori acești bravi fii ai tăi, demni de tine, au încununat fruntea ta cea senină și tîmplele tale cele înălbite. Onoare dar lor și onoare ție, scumpă Românie (...). Cînd, în 1857, aleșii tăi fii au cerut unirea ta, ființa ta, dreptul tău, respectul tău și repausul tău, atunci iarăși nu au făcut decît o cunună de onoare pentru tine și onoarea ta este onoarea lor. A perit ca fumul toată întristarea, s-au topit vrășmașii ca ceara în fața luminei tale; i-a mistuit focul luminii tale. Grosul întunericului și rușinoasa noapte de frică au fugit. Negurile cele dese și norii cei posomorîți, cutremurați s-au împrăștiat căci ora ta bate, ziua ta a sosit, soarele tău a răsărit și mirele tău a venit. Cît îți șade de bine cunună de onoare ce ți-a împletit-o patriotismul fiilor tăi (...). *Scumpă Românie îmbracă-ți vestmintele domnești ale părinților tăi, chiamă, adună pe fiii tăi din toate laturile pămîntului, încunună-ți fețele tale cu flori vîi de ale Carpaților și să se desfete cu toți de fericirea ta și de mirele tău (...).* Poporule, joacă hora Unirei-Române, și cu toți strigați în transportul răsfățului vostru: *Vivat România una și autonomă!*

* Articol scris de arhimandritul Neofit Scriban și publicat în „Steaua Dunării”, nr. 23, din 3 februarie 1859. Reproducerea articolului este făcută din rev. Mitropolia Moldovei și Sucevei, nr. 1—2 (ianuarie—februarie) 1975, p. 3—4.

Jubileul unei vechi vetre de cultură românească

S-au împlinit, în luna noiembrie 1975, 125 de ani „de cînd Andreiu Șaguna, unul din înflăcărații conducători ai luptei pentru eliberarea națională de la cumpăna veacului al XIX-lea, care, alături de alți patrioți inimoși, a pus” bazele liceului din Brașov, „care multă vreme i-a purtat numele”, cum potrivit încrestează rev. Contemporanul, nr. 47, din 21 noiembrie 1975. Acest jubileu al acestei vechi vetre de cultură românească din Scheii Brașovului ne oferă potrivit prilej de a arunca o scurtă privire asupra filelor sale de început, această ctitorie însemnînd nu numai un act de mare curaj, ci și unul de dragoste fierbinte față de poporul oprimat de stăpînirile străine din acel timp.

Se știe că la punctul 13 de pe lista revendicărilor românilor transilvăneni, adunați în 1848 pe Cîmpia Libertății din Blaj, se arată că „națiunea română cere înființarea școlilor române pe la toate satele și orașele...”, problemă pe care, alături de multe altele care țineau ridicarea populației românești din Transilvania, mitropolitul Andreiu Șaguna de pildă a urmărit-o cu tenacitate, fapt concretizat în cele peste 800 școli primare confessionale care ființau la sfîrșitul arhipăstoririi sale, dintre care peste jumătate înființate de el.

Încă în primăvara anului 1850, marele mitropolit de la Sibiu cerea pe seama românilor din Transilvania și 6 gimnazii mari.

Într-un astfel de context istoric s-a născut „Liceul Andreiu Șaguna” din Brașov.

Problema deschiderii unui gimnaziu, „în care să se adune toți tinerii români”, era pusă cu nădejde de inimosul protopop al Brașovului Ioan Popazu, în ședința consiliului parohial al bisericii Sf. Nicolae, ținută în 19 aprilie 1850, motivînd-o în cuvinte ca acestea: „Singura garanție a tuturor drepturilor naționale sînt și vor fi bărbaii națiunii române, credincioși, desăvîrșiți prin școli și înzestrați cu științe sociale, care numai în școli se pot forma după lipsele ei.”

Răspunzînd, cu nr. 796/1850, actelor întocmite de organele celor două parohii brașovene: Sf. Nicolae și Brașov-cetate, susținătoarele viitorului gimnaziu, între reprezentanții acestora întîlnind pe arhid. I. Barac, Gh. Barițiu, Iacob Mureșanu ș. a., mitropolitul Andreiu Șaguna scria: „Cu mîngîiere am văzut din hîrțile mie așternute prin dl prot. Ioan Popazu propusul cel nobil al Domniilor voastre de a ridica din fondurile bisericilor, ai căror reprezentanți sînteți Dvs., și din ajutoarele unor bărbai însuflați de un zel fierbinte pentru binele și înaintarea tinerimei noastre, un gimnaziu român. Deci eu, împărtaşind arhieriasca-mi binecuvîntare acestei întreprinderi mari, care dea Dumnezeu să fie încoronată de cel mai bun sfîrșit, vă promit și din parte-mi tot ajutorul și sprijineala, cît îmi va fi cu putință.”

În toamna anului 1850 noul gimnaziu românesc din Brașov își începea cursurile în „aripa dreaptă a caselor Băcanului”, avînd la conducere pe prof. Gavril Munteanu, care funcționase la seminarile teologice din Buzău și Rîmnic, iar între primii elevi pe Ioan Meșotă, Titu Maiorescu ș. a.

Cei ce i-au dat viață au ținut să-i sublinieze caracterul de „gimnaziu național românesc pravoslavnic (ortodox)”, întrucît „tăria în credința religioasă a brașovenilor este cunoscută și vestită din veacuri, pe care nici cele mai înfricoșate ispite nu au putut-o clăti.”

Această „întreprindere mare”, cum pe drept a numit Șaguna acțiunea românilor brașoveni, avea să dea un examen strălucit în 17 septembrie 1851, cînd s-a pus, de către mitropolitul de la

Sibiu, piatra fundamentală a impunătoarei construcții a liceului, ridicată după planurile arhit. Șt. Emilian, mult lărgite, la insistența prot. I. Popazu, față de planurile inițiale, local care stă pînă astăzi ca un străjer maiestuos la poarta de intrare a Scheiului. Prezența mitropolitului Andreiu Șaguna la punerea pietrei fundamentale a acestui „locăș al științei și al virtuții”, ceea ce aflăm pe frontispiciul său pînă astăzi — cu care prilej, după serviciul divin, a rostit o avîntată cuvîntare — a avut un efect neîncăput de mare, nu numai pentru românii Brașovului, ci și pentru celelalte naționalități, încît pictorul și profesorul de desen de la școala reală săsească, Friedrich Giesel, care l-a văzut pe Șaguna slujind și vorbind, i-a zugrăvit portretul, pe care l-a dăruit apoi gimnaziului român „ca amintire pentru posteritate de acest bărbat deosebit de mare”, cum însuși l-a caracterizat.

Se cuvine să reținem că mitropolitul Andreiu Șaguna a purtat, în continuare, o grijă deosebită Liceului brașovean între altele cumpărînd din banii săi casă pentru director și asistînd aproape an de an la examenele de bacalaureat.

Au trecut de atunci 125 ani, timp în care Liceul din Brașov, ale cărui începuturi le-am schițat în cele de mai sus, a adus imense servicii poporului român, obștei în slujba căreia a fost pus. Profesorul patriot Ilie Cristea scria, în 1925, la jubileul de 75 ani: „Liceul Andreiu Șaguna n-are nevoie de contribuția generoasă a fanteziei pentru a-și arăta meritele, căci rezultatul muncii sale de 75 ani s-a concretizat în ființa statului român de astăzi, fiind unul din factorii creatori ai acestuia.”

În prezența multor absolvenți mai vechi și mai noi, precum și a actualilor elevi ai Liceului, într-o atmosferă de înălțător patriotism, ca și în unduirea unor profunde emoții, pe care ți le dă reîntîlnirea cu dascăli venerabili, cu colegi de altă dată, sub cupola, sub aripile de mamă iubitoare ale școlii care ne-a sădit semințele luminii ce aveau să rodească în fiecare dintre noi cei ce i-am fost ucenici, cele cinci pătrare de veac ale „Liceului Andreiu Șaguna” din Brașov au fost sărbătorite în zilele de 15 și 16 noiembrie 1975.

Au luat cuvîntul actualul director al Liceului, S. Toma, ca și foști elevi: acad. I. Răduț, acad. Gh. Buzdugan, acad. D. Macrea, prof. univ. R. Prișcu ș. a.

A vorbit de asemenea Domnul Virgil Trofin, președintele Consiliului Popular Județean Brașov.

Au fost omagiați cu acest prilej foști profesori și elevi ai Liceului, ca de ex.: Titu Maiorescu, Ciprian Porumbescu, Gh. Dima, Sf. O. Iosif, O. Goga, L. Blaga, Sextil Pușcariu, Ioan Bogdan, N. Teclu ș. a.

S-a arătat totodată că în decursul existenței sale, această școală a dat țării un mare număr de oameni de știință și cultură, între care 40 academicieni, că, izvorîte dintr-o adîncă dragoste de patrie și popor, în această școală au fost compuse și intonate pentru prima dată cîntecele: „Deșteaptă-te române” și „Pe-al nostru steag e scris unire” ș. a.

Se cuvine să reținem și aceea că foști elevi ai acestei școli au devenit preoți și ierarhi de seamă ai Bisericii noastre, între care amintim pe mitropolitul Nicolae Colan.

Au fost scoase de asemenea în lumină legăturile existente și ajutorul pe care școala l-a primit de la frații de peste Carpați, între sprijinitori figurînd domnitorul Al. I. Cuza, Titu Maiorescu ș. a.

(Continuare în pag. 2)

Datini și obiceiuri românești străvechi

Luna ianuarie

Lunile ianuarie și februarie au fost introduse în calendarul roman la anul 715 a.Hr. de către regele Numa Pompiliu, care le-a așezat la sfârșitul celorlalte zece câte avea anul până atunci. Au ajuns primele la 153 a.Hr. când s-a fixat începutul anului la 1 ianuarie în loc de 1 martie. Numele lunii vine de la Ianus, zeul tuturor începuturilor.

Credincioșii noștri au numit această lună *călințar*, *ghenarie* sau *gerar*. Principalele sărbători ale lunii sînt: Anul Nou — Sf. Vasile, la 6 ianuarie Boboteaza și a doua zi Sf. Ioan. În luna aceasta și în cea următoare au loc cele mai multe nunți — puse de obicei la cale în timpul sărbătorilor — pentru că ambele sînt întotdeauna luni „de dulce”. Anul Nou a cunoscut la poporul nostru o mare bogăție de datini, obiceiuri și credințe, majoritatea urmărind urări sau prevestiri pentru anul care urmează. Desfășurarea lor are loc mai ales în ajun, seara, la miezul nopții — adică la cumpăna anilor — și în zorii zilei. Dar unele datini se desfășoară și în cursul zilei de 1 ianuarie, iar altele în toată perioada dintre Crăciun și Bobotează.

Teatrul popular din nordul Moldovei este una dintre aceste datini de durată, avînd însă manifestările de vîrf în ajunul și în ziua Anului Nou. Acum se concentrează într-un mare alai costumate și în majoritar mascate toate „bandele” sau formațiile constituite din vreme în sat: capra, ursarii, babele, moșnegii, căiușii, irozii și zecile de personaje dintr-o serie de piese populare ca: Nunta, Pacea, Piesa lui Halim, Jienii, Haiducii, Bujoreni, Codrenii, Cerbul, Anul Vechi și Anul Nou, Harapii, Căderea Plevnei etc. În Bucovina acest alai se numește malancă. Costumele, măștile, podoabele multicolore, cojoacele miștoase, urletele celor îmbrăcați urși, clămpănitul caprelor, urșii cu măștile lor hidoase sau cu fețele de nerecunoscut sub funingine, toată lumea pe jos sau în căruțe de care tingiri și tinichele de-ale căldărilor se bălăngăne sonor, buhaiele, pocniturele de bice, clopotele de vite și tot ceea ce fantezia populară a putut iscodi ca să sune, să scîrție, să facă zgomot și să scoată orice altă sonoritate — cu cît mai stridentă, cu atît mai perfectă — toate aceste elemente animă pur și simplu satul într-un amestec babilonic de sonorități, haz, chiote, voioșie și lătrat general de cîini. Copii și mături de toate vîrstele însoțesc alaiul, care la fiecare răsruce se oprește și face joc, cînd de ursari, cînd de capră, de haiduci, de nuntași și pe alocuri chiar de păpuși. Personajele din fiecare piesă populară, ca și „banda” caprei, a ursarilor, babele și moșnegii etc. au colindat și vor mai colinda și singure. În general piesele populare constau din scurte scenarii cu replici, cîntece și joc final, scenarii care se învăță după ureche sau după transcrierile din caiete. Cercetătorii pun originea unora dintre aceste piese în sec. al XIX-lea sub influența teatrului cult — în special al lui Alecsandri și Millo — sau a baladelor. În general construcția scenariilor haiducești merge fie pe schema: constituirea cetei, motivația anticicociască, potera, prinderea căpitanului de haiduci, condamnarea și salvarea lui prin mamă sau printr-o fată care acceptă să-l ia de bărbat, fie pe cea a prinderii celei mai frumoase fete de către turci și salvarea ei prin ceata de haiduci, căpitanul luînd-o de soție.

Toate elementele de sincretism folcloric sînt reunite în aceste manifestări de teatru popular. Genul are cîteva caracteristici: lipsa oricărui decor, rechizită minimă, costumație bogată și cît mai potrivită personajelor, măști — mai ales pentru negativi — și un text rostit sau cîntat pe care adeseori se mai brodează cîte ceva ca în comedia del arte. Nu se joacă pe o scenă, ci se duce el la spectatori, putîndu-se desfășura în stradă, în curte sau în casa, ideea de convenție teatrală, de „nu sînt, ci numai mă prefac că sînt” fiind unanimă.

Ciclu de datini agricole își are acum începutul, remîșcîntă a vechiului calendar cu Anul Nou la 1 martie. Cunoscutul alai al *Plugușorului* face acest început, care continuă în ziua de 1 ianuarie cu *sorcova* sugerînd semănatul. În Moldova *Plugușorul* copiilor din ajunul Anului Nou este urmat după ce înnoptează de „*Plugul mare*” constituit din flăcăi și chiar mături, ale căror rostiri bine rînduite includ adesea texte din balade cunoscute. *Plugul mare* al flăcăilor urează de obicei sub fereastra fiecărei case cu fată mare și dacă nu termină pînă dimineața, continuă și în ziua de Anul Nou. Nu sînt singuri, ci însoțiți de măști, capră, ursari, haiduci, frumoși, urși etc., colindatul lor devenind o manifestare de mare amploare.

O serie de obiceiuri și credințe de Anul Nou ni se par de asemenea pline de poezie și de farmec. S-a pierdut obiceiul colindatului fetițelor în dimineața de Anul Nou (Sf. Vasile). Mai pot fi întîlnite în unele sate grupuri de cîte 3—4 fete tre-cînd cu traistele de gît de la casă la casă și spunînd doar: „Bună dimineața lui Sîntvăsfi!” După amiaza colindă și joacă prin sudul Transilvaniei călușerii. În seara de ajun se pun „calendar de ceapă” (boabe de sare în 12 foi de ceapă pînă dimineața cînd cele umede vor indica ploie în lunile corespunzătoare). Pentru a-și ghici ursitul, meseria lui, dacă va fi sărac sau bogat, urît sau frumos sau dacă se vor mărita în anul respectiv, fetele satelor noastre aveau și mai au o întreagă serie de practici dintre care amintim: Se pun simboale ale unor profesii (boabe, lînă, lemn, creion etc.) sub atîtea cupe cîte fete sînt prezente, se amestecă și apoi fiecare alegîndu-și una va ști cu ce se va ocupa ursitul. Fac „punți” la gîrlă din cîte două mici crăcane de măr pe care se pune altă crenguță și de ele se leagă busuioc, bănuși, fir roșu de arnici, inel, batistă, mărgele etc. Cu cît „puntea” va fi mai brumată dimineața, cu atît mai bogat îi va fi ursitul. (Pe alocuri pun busuioc în ghizdul fîntîinii cu aceleași semnificații). Se pun alături pe plită două fire de păr de porc, unul închipuind-o pe ea, celălalt pe el. Dacă încolăcindu-se de căldură firele se îmbrățișează, e semn că se vor lua în anul acela. La miezul nopții se duce fata în grajd la o vită culcată. Din a cîta lovitură se va ridica, în acel an se va mărita. Dimineața pune 3—4 oscioare de la piftii, menindu-le unui an fiecare. Cheamă apoi cîinele la ele și pe care va pune mai întîi gura în anul acela se va mărita. Ori mense cîte un os pentru fiecare dintre flăcăii vizați. Tot cîinele va hotărî care-i este menitul. Alte practici aveau fetele altădată în fața oglinzii la miezul nopții. S-ar putea adăuga aici zeci de asemenea practici și credințe, dar spațiul nu ne permite.

În ajunul Bobotezii fetele pun pe prag mărgele ca să treacă preotul „cu Iordanul” peste ele. Apoi le poartă la gît ca să se mărite în anul respectiv. Mai cred că punînd sub pernă un fir de busuioc luat din mănunchiul preotului, noaptea visează ursitul. Altădată pe alocuri se întindeau pe paturi obiectele mai de preț din zestrea casei ca să le stropească preotul. Se credea că astfel nu le vor mai roade moliile.

De Bobotează cerul este deschis, toate apele sînt sfințite, iar aghiazma se păstrează ca leac. De Sf. Ioan pe alocuri se făcea „*Iordanul flăcăilor*”. Se constituiau în ceată, luau un ciubar cu apă și colindau cu el din casă în casă, mai ales pe la Ioni. Își spuneau urările și dacă nu primeau vreun dar vîrau gazda cu capul în ciubar. O datină amplă dar izolată (Tălmăcel—Sibiu) este „*Udatul Ionilor*”, în plină desfășurare și astăzi. Cele două cete, a flăcăilor cu armată și a celor mai tineri, își împodobesc la gazde din puncte diferite ale satului — cu ajutorul mamelor și surorilor — cîte doi brăduți, unul pentru car, altul pentru jug. Cu panglicile, năfrămile, ștergarele și celelalte podoabe pe ei, brazii se numesc acum *hăciugi*. Cînd se trage de ieșit din biserică cele două cete pornesc cu carele cu boi spre centrul satului, cîntînd un cîntec ritual acompaniați de lăutari. Toți sînt în jurul *hăciugii* din car, costumați și împodobiți. Alaiul e încadrat de 4—6 călăreți, de asemenea împodobiți. În centrul satului alaiurile își fac urările reciproce apoi se împreună și coboară la un pîrîu urmate de toată suflarea satului. Aici, doi cîte doi vor prinde de spate și de sub genunchi pe fiecare privitor tînăr sau vîrstnic cu numele de Ion, îl vor ridica și-i vor înmuia de 3 ori călcîiele în apă. Vesel, respectivul își cîntește „botezătorii” dintr-o sticlă adusă special de nevastă. După vreo oră de asemenea „botezuri”, adesea cu momente de haz general, alaiul revine în centrul satului, unde se face joc mare. După o pauză de masă jocul se reia la căminul cultural. Cetele se vor reuni mai tîrziu la o cină comună.

C. L. Dragu



INFORMAȚII

● În 1 octombrie 1975, a avut loc deschiderea cursurilor la Seminarul teologic din Caransebeș prin îndătinata slujbă, în cadrul căreia P. C. prot. Constantin Comșulea, consilier eparhial, a adresat povățuiri potrivite profesorilor, ostenitorilor și elevilor școlii.

Deschiderea festivă a cursurilor a avut loc în după amiaza zilei de 5 octombrie 1975, în prezența I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Programul a cuprins cuvîntul P. C. director Afînoghen Levițchi și a elevului Ioan Sauca, acestea încadrate de cîntări religioase și patriotice, executate de corul școlii, condus de C. părinte prof. Gheorghe Belean.

La sfîrșit, I. P. S. Mitropolit Nicolae a adresat un cuvînt de îndemn elevilor școlii legat de munca pe care trebuie să o depună cu însușirea caracteristică vîrstei lor pentru a dovedi permanent pregătirea cerută unui adevărat slujitor al altărilor și totodată unui conștient cetățean.

După festivitate, a avut loc o ședință a consiliului profesoral, în cadrul căreia înalt Prea Sfinția Sa a dat îndrumările necesare pentru o activitate cît mai rodnică a școlii în noul an de studiu început.

● Deschiderea festivă a noului an școlar 1975/1976 la Școala de cîntăreți bisericești și Seminarul Teologic din Cluj-Napoca a avut loc în 7 octombrie a.c., la ora 12, onorată cu prezența P. S. Iustinian Maramureșanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a D-lui Rapp Károly, rectorul Institutului Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca, a permanentei Consiliului eparhial, a protopopilor din Arhiepiscopia Clujului și a numeroși invitați.

Festivitățile au început prin intonarea Rugăciunii domnești după A. Pann și a imnului Republicii Socialiste România, după care elevul Mihai Comșulea din anul V a recitat poezia „Cuvîntul” de A. Vlahuță. În continuare a luat cuvîntul P. C. prof. I. Brie, directorul Seminarului, care, într-o succintă expunere, a arătat condițiile în care își desfășoară activitatea profesorii și elevii acestei școli, a insistat în mod deosebit asupra ceea ce înseamnă să fii elev. A fi elev seminarist, a spus P. C. Sa, înseamnă să-ți dăruiești toată energia tinerească pentru dobîndirea de noi cunoștințe și pentru formarea unui caracter ferm, potrivit vremurilor înnoitoare pe care le trăim. În numele tuturor seminaristilor a vorbit apoi elevul Iulian Ghețu din anul V.

În continuare, elevul Dorin Crecan din anul III a citit poezia proprie intitulată „Pămîntul Țării”, după care a luat cuvîntul P. C. Victor Iacob, protopopul orașului Bistrița.

Seria cuvîntărilor a fost încheiată de P. S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul, care, pîrînd de la textul cuprins la Ioan 14, 3, a subliniat că toată lucrarea elevului seminarist trebuie să fie hristocentrică, adică îndreptată nemijlocit spre urmarea și slujirea lui Hristos. În felul acesta ei își vor putea îndeplini cu cînte și demnitate viitoarea lor misiune de păstori duhovnicești.

● În 28 octombrie 1975, a sosit la Sibiu profesorul Michel Evdokimov, de la Universitatea din Poitiers (Franța), însoțit de Dl Mihai Rădulescu, lector la Institutul Teologic din București.

În seara aceleiași zile, oaspeții au avut o între-

(Continuare în pag. 4)

Jubileul unei vechi vetre...

(Urmare din pag. 1)

S-au subliniat, în același timp, condițiile superioare de învățatură pe care orînduirea socialistă le asigură tuturor tinerilor țării, fără deosebire de naționalitate, pentru a deveni oameni de nădejde în activitatea multilaterală ce se desfășoară astăzi în Patria noastră.

Festivitățile au fost încheiate de un foarte reușit spectacol, de o înaltă ținută artistică și pătruns de un fierbinte duh patriotic, susținut de elevii Liceului, căruia, cu prilejul acestui jubileu, i s-a reatribuit numele mitropolitului Andrei Șaguna, ceea ce constituie și un act de cinstire a acestui ierarh român, care a făcut negrăit de mult pentru obștea cea mare a poporului său.

S-a desprins totodată din spectacolul menționat hotărîrea elevilor de astăzi ai Liceului brașovean, Liceu cu atît de adînci și sănătoase tradiții, de a fi demni urmași ai înaintașilor, cetățeni vrednici ai României socialiste.

Diac. Gh. Papuc

O întâlnire frățească

Climatul de conviețuire frățească, ecumenistă dintre cultele din țara noastră, instaurat la toate nivelurile de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, se oglindește și în vizitele frățești pe care Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P.S. Episcop rom.-cat. de la Alba Iulia, Márton Áron, și le fac an de an. Acest lucru este vădit și în raporturile dintre conducerea Episcopiei rom.-cat. din Alba Iulia și P.S. Episcop Emilian.

Astfel, în decursul celor 10 ani, vreme în care Prea Sfințitul Episcop Emilian și-a împlinit ascultarea ca arhimandrit la Catedrala „Reîntregirii” din Alba Iulia și în cei peste doi ani de slujire ca Episcop-vicar la Arhiepiscopia de Alba Iulia și Sibiu, cât și în alte multe împrejurări, cu prilejul celor două mari praznice de peste an, Nașterea și Învierea Domnului, s-a creat o tradiție de întâlnire prietenească cu slujitorii Bisericii romano-catolice din vecinătate și în mod deosebit cu Excelența Sa Episcopul Márton Áron.

Imaginea de mai jos ilustrează prima întâlnire frățească după alegerea P.S. Episcop Emilian ca Episcop de Alba Iulia cu Excelențele lor Episcopul Márton Áron și Episcopul auxiliar Jakab Antal.

Cu acest prilej P.S. Episcop Emilian Birdaș a urat de Sărbătorile Nașterii Domnului fraților ierarhi romano-catolici, sănătate, viață îndelungată și multe roade duhovnicești în călăuzirea credincioșilor pe calea păcii și a mântuirii.

La rîndul său, Excelența Sa Episcopul Márton Áron, după ce a mulțumit pentru urările adresate, l-a felicitat frățește pe P.S. Episcop Emilian pentru alegerea sa în funcția de chiriarh al Episcopiei de Alba Iulia și i-a urat mult spor duhovnicesc în activitatea de păstor sufletească, îmbrățișându-l frățește.

În cadrul acestei întâlniri frățești, studenții Institutului Teologic din Sibiu care însoțeau pe P.S. Episcop Emilian au cântat câteva colinde tra-

diționale, după care, potrivit obiceiului, oaspeții au fost tratați cu darurile îndătinute de Crăciun.

Întîlnirea s-a încheiat cu urarea tradițională „La mulți ani” și cîntarea „Mulți ani trăiască”, intonată de studenții teologi.



Imagine reprezentînd vizita P.S. Emilian făcută Ierarhilor Episcopiei romano-catolice din Alba Iulia, sîmbătă, 20 decembrie 1975. De la stînga la dreapta, rîndul I: Monseniorul Erös Ludovic, directorul cancelariei episcopale; P.C. sachelar Pleșa Petru, secretarul Episcopiei ortodoxe de Alba Iulia; Excelența Sa Jakab Antal, Episcop auxiliar romano-catolic; Excelența Sa Episcopul Márton Áron, episcopul Episcopiei romano-catolice din Alba Iulia; P.S. Emilian, Episcop al nou înființatei Episcopii ortodoxe a Alba Iuliei; P.C. arhidiacon prof. Constantin Voicu, prorectorul Institutului Teologic din Sibiu. În rîndul II: Studenții care, în trecere prin Alba Iulia, au însoțit în vizită pe P.S. Emilian.

Liturghie arhierească la Blaj

Continuînd o frumoasă tradiție, Î.P.S. Mitropolit Nicolae Mladin a slujit, împreună cu P.S. Episcop Emilian Birdaș, Duminică, 28 decembrie

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul catedralei blăjene, condus de d-l prof. Fl. Handrea.



În fața catedralei din Blaj: Î.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului și P.S. Episcop Emilian Birdaș, în mijlocul credincioșilor blăjeni (28 decembrie 1975).

În numele preoților și credincioșilor din Blaj, P.C. Sa a mulțumit celor doi ierarhi pentru dragostea și osteneala arătată.

A vorbit apoi P.C. vicar Tr. Belașcu.

În continuare s-a adresat credincioșilor P.S. Episcop Emilian, care, plecînd de la textul liturgic: „Să ne iubim unii pe alții ca într-un gînd să mărturisim”, a reliefat cu deosebire faptul că Sf. Liturghie ar fi putea fi numită, cu alte cuvinte, dragostea lui Dumnezeu pentru noi, ceea ce înseamnă că și noi trebuie să ne iubim unii pe alții, această dragoste reprezentînd și o cale de a ne arăta recunoștința noastră față de Părintele ceresc pentru multele binefaceri pe care le revarsă asupra noastră.

Cuvînt de învățătură a rostit apoi Î.P.S. Mitropolit Nicolae, care a insistat asupra aspectului familial al praznicului Nașterii Domnului...

Să ne aplecăm a spus între altele Î.P.S. Sa cu toată dragostea și atenția asupra familiilor noastre, din care să plivim ce este rău și să semănăm în sînul ei florile omeniei și hărniciei, cu atît mai mult cu cît pruncii noștri duc mai departe bunul nostru nume.

Mulțumind pentru primirea făcută, în încheiere Î.P.S. Mitropolit Nicolae îndeamnă credincioșii să-și conducă astfel viața lor și a familiilor lor încît să fie fii vrednici ai Bisericii și Patriei noastre.

La agapa oferită cu acest prilej, au vorbit: P.C. cons. Gh. Papuc, P.C. Prof. Gh. Șoima, P.C. vicar Tr. Belașcu.

Sfînta Liturghie arhierească săvîrșită în catedrala Sfînta Treime din Blaj a însemnat și de data aceasta un prilej de bucurie duhovnicească.

1975, Sfînta Liturghie în catedrala Sf. Treime din Blaj.

Cuvînt de bun venit a rostit P.C. prot. L. Silveșan (Aiud), la care a răspuns Î.P.S. Mitropolit Nicolae.

A predicat P.C. prof. Gh. Șoima, apoi corul catedralei a executat câteva colinde.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, a vorbit P.C. Pr. A. Teodorescu, parohul catedralei, care a evocat seara Nașterii Domnului.



Prevederi ale legiurilor noastre bisericești privitoare la Biserică, preot și episcop

Biserica este mama noastră duhovnicească (Gal. 4, 26), care ne naște sufletește, ne crește în duhul învățaturii Mântuitorului Iisus Hristos, ne poartă de grijă și ne desăvârșește spre viața veșnică. „Nu poate avea pe Dumnezeu ca Tată, cine nu are Biserica de mamă” — zice Sf. Ciprian. De aceea „în afară de Biserică nu există mîntuire”. Dar Biserica are o întreită însemnătate. Întîi, prin Biserică se înțelege obștea sau totalitatea credincioșilor, care cred într-un singur Dumnezeu în trei persoane: Tatăl, Fiul și Sf. Duh, care cred în Iisus Hristos ca Răscumpărător și Mîntuitor al lumii, în sfîrșit care au aceleași șapte Sfinte Taine și mărturisesc același sfînt adevăr dumnezeiesc, propovăduit de Sf. Apostoli și întărit prin sinoadele ecumenice sau locale, prin Sf. Părinți și canoanele bisericești. În acest sens Biserica este „trupul lui Hristos, stîlpul și temelie adevărului” (I Tim. 3, 15), e trupul cel tainic al Domnului nostru Iisus Hristos (Ef. 1, 22—23; Col. 1, 24) prelungit peste veacuri, Biserică pe care nici „porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18). În al doilea rînd, biserica are și un înțeles spiritual, de biserică vie, de om înduhovnicit, de suflet consacrat lui Dumnezeu prin Botez și ungerea cu Sf. Mir, precum zice Sf. Apostol Pavel: „Au nu știți oare, că voi sînteți biserica lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?” (I Cor. 3, 16—17). În al treilea rînd, biserica are și o semnificație materială, de clădire deosebită, de „Casă a lui Dumnezeu” (Matei 12, 4; 21, 13; Luca 19, 46; Ioan 2, 16; 14, 2; I Cor. 11, 22), în care Dumnezeu Cel nemărginit este prezent, este de față (a se vedea III Împ. cap. 5, 6, 7, 8) și mai ales în Sf. Cuminecătură, care este însuși Trupul și Sângele Domnului (Luca 22, 19—20), apoi de locaș sfînit, în care se adună credincioșii la rugăciune ca și cei dintîi creștini din primele veacuri (F. Ap. 2, 46; Matei 4, 5; 23, 16; 23, 35; 26, 61; 27, 40; Marcu 14, 28; Luca 2, 27; 18, 10; Ioan 2, 19—20), se înfrățesc la sfintele slujbe și cîntări religioase tradiționale și se solidarizează în același timp sufletește prin iubire curată, spre „a fi toți una” (Ioan 17, 21), un cuget, o gură, o inimă.

Un alt aspect al Bisericii este acela de instituție văzută, cu o distinctă latură administrativă, culturală, economică și gospodărească. În această privință biserica este liberă să se organizeze și să funcționeze normal și legal, în conformitate cu art. 30 din Constituția R.S.R. Astfel, Biserica noastră strămoșească se conduce — ca orice cult recunoscut de Stat după Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și după alte legi proprii, regulamente și dispoziții bisericești (a se vedea Leg. B.O.R. București, 1953). Sub acest raport „Biserica Ortodoxă Română are conducere sinodală ierarhică, potrivit învățaturii și canoanelor Bisericii Ecumenice a Răsăritului și Tradiției sale și se administrează în mod autonom prin organe proprii reprezentative, alese din cler și popor, prin votul credincioșilor...” (Statutul B.O.R. art. 3).

O parohie — de pildă — ca primă unitate componentă a Bisericii Ortodoxe Române este constituită din clerici și mireni, pe un anume teritoriu, sub conducerea unui preot paroh. Membrii parohiei au aceeași credință, cercetează biserica, iau parte la sfintele slujbe, se împărtășesc cu Sfintele Taine, îndeplinesc faptele milei creștine, întrețin biserica și ajută pe slujitorii ei (art. 41 și 42 din S.B.O.R.). Deci Biserica Ortodoxă Română nu-i condusă numai de preoți și nici numai de laici. Sub acest aspect, în conducerea eparhială și în Adunarea Națională Bisericească proporția este 1/3 clerici și 2/3 mireni, firește, numai pentru problemele care nu cad sau intră în competența exclusivă a episcopului și Sf. Sinod. Aceasta pentru că și mireni fac parte din Biserica din această lume luptătoare, sînt mădulare ale ei, o ajută etc. Se știe apoi că zeci de mii de asemenea mireni credincioși s-au jertfit pe firul vremii întru mărturisirea credinței, au murit moarte mucenicească, apărînd legea străbună, credința ortodoxă.

Parohiile sînt de orașe și sate, precum și de trei categorii: I, II și III (art. 44 și 45 din S.B.O.R.). Preotul dintr-o unitate, pe lângă chemarea sa specifică (I Tim. 4, 14) de-a învăța (Matei 28, 19—20) și de-a sfîniți (I Cor. 4, 1) o are și pe aceea de-a conduce (Luca 10, 16) administrativ biserica sau parohia, cu ajutorul celor două organe bisericești: Consiliul și comitetul parohial. Sub raportul acesta, „parohul, ca împuternicit al epis-

copului, este conducătorul sufletesc al credincioșilor din parohie, iar în ordinea administrativă este conducătorul administrației parohiale și organ executiv al adunării parohiale și al consiliului parohial” (art. 47). „Atribuțiile și obligațiile parohului, în afară de cele harismatice, spirituale și de conducere spirituală a parohiei, sînt următoarele:

a) Aduce la îndeplinire toate dispozițiunile Statutului și regulamentelor în ceea ce privește parohia; b) Reprezintă parohia în justiție, în fața autorităților și față de terți, personal sau prin delegați, legal împuterniciți; c) Convoacă și prezidează adunarea parohială și consiliul parohial; d) Aduce la îndeplinire dispozițiunile organelor superioare; e) Îngrijește de aducerea la îndeplinire a hotărîrilor adunării parohiale și ale consiliului parohial; f) Ține un registru despre toți parohienii; g) Controlează administrarea averii bisericești; h) Întocmește și ține la zi inventarul averii parohiale” (art. 48), precum și întreg sectorul financiar sau gestiunea parohiei. Se subliniază just și absolut categoric: Pentru buna îndeplinire a slujbei sale, pentru satisfacerea cu prisosință a tuturor exigențelor pastorale, atît parohul, cît și celălalt personal inferior trebuie să locuiască în parohie (art. 49).

Episcopul sau episcopii (1, 2, 3) se aleg dintre membrii consiliului parohial și confirmarea acestuia sau a lor legală o face protopopul (art. 65). Episcopul este administratorul averii parohiale, sub controlul parohului (art. 66). El e persoana de încredere, colaboratorul apropiat și cîștit al preotului, controlat de paroh în administrarea corectă a averii mișcătoare și nemișcătoare a bisericii, care se face în conformitate cu hotărîrile adunării parohiale sau ale consiliului parohial și potrivit normelor și regulamentelor în vigoare (art. 66 al. a), încît bunurile bisericii să fie păstrate și bine utilizate. În această privință „episcopul este răspunzător cu întreaga sa avere, pentru buna administrare și gestionare a averii parohiale... Răspunderea civilă nu exclude răspunderea penală” (art. 67). Sub acest aspect el nu trebuie să-și depășească și nici să-și minimalizeze atribuțiile sale de drept. Cu alte cuvinte să se creadă, să se socotească, „mai mare” decît preotul paroh și astfel să comită cu voie sau fără voie abateri, imprudențe și incorectitudini, ca de exemplu să încaseze abuziv taxe sau contribuții de la credincioși, să încaseze bani fără știrea preotului și să nu emită automat chitanță legală, să falsifice bonuri, state de plată, facturi sau chiar chitanțe eliberate de preotul gestionar; să arendeze terenuri fără licitație publică și fără respectarea condițiilor prevăzute în Regulamentul pentru administrarea averilor bisericești (Leg. B.O.R., p. 345—356); să înceapă în mod abuziv lucrări neautorizate la parohie și fără deviz; să comită apoi evaziuni fiscale; să împrumute și să înstrăineze materialele rezultate din demolări sau chiar din cele procurate de parohie pentru construcții; să defrizeze pomi fructiferi de prin vii, livezi, grădini sau cimitire, pe motiv că sînt bătrîni, uscați sau țin umbră, iar în loc să nu mai planteze alții roditori; să ardă crucile de lemn căzute de prin cimitirele vechi, abandonate, sau să le folosească pe cele monumentale de piatră-funerare și fără stăpîn, la propriile lui imobile ca trepte la casă sau zid de legătură. Cu alte cuvinte episcopul să nu depășească obligațiile stricte pe care le are, substituindu-se organelor parohiale.

În acest sens episcopul care săvîrșește asemenea greșeli din neștiință, rea credință, neglijență și mai cu osebire abuz de încredere sau putere se poate înlocui imediat cu altul, urmînd să fie tras la răspundere pentru abuzurile făcute.

Episcopul ca și preotul trebuie să fie un om integru, un factor de pace în unitate, bun, onest, corect, evlavios, întreprinzător și harnic, spirit inventiv și gospodăresc, omul faptelor pozitive, devotat Bisericii, credincioșilor și patriei, stăpînit de rațiune matură, de simțul răspunderii și dăruirii, lucrînd permanent în perfectă înțelegere cu superiorul său autorizat — preotul paroh, pe care are datoria să-l informeze la timp și bine, să-l ajute necondiționat, să-l sprijinească sub raport moral, să-l respecte și să-l urmeze, ca un bun fiu al Bisericii lui Iisus Hristos.

În strînsă unitate și armonie, preot, episcop și organe parohiale, parohia își poate împlini corespunzător rostul ei de unitate bisericească, atît spre folosul credincioșilor pe care îi cuprinde, cît și spre binele general al Bisericii și Patriei noastre dragi.

Arhim. Varabiil Jitaru

INFORMAȚII

(Urmare din pag. 2)

vedere cu I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin și I. P. S. Arhiepiscop Teofil Herineanu, în cadrul căreia s-au purtat discuții despre situația ortodocșilor din Franța, cît și despre bunele raporturi dintre români și naționalitățile conlocuitoare din Transilvania.

A doua zi, dl prof. M. Evdokimov a prezentat, în fața studenților Institutului Teologic din Sibiu, prezenți fiind și un grup de studenți ai secției Evanghelice—Sibiu, a Institutului Teologic Protestant din Cluj-Napoca, prima conferință: „Inima în concepția ortodoxă și în Pensées-urile lui Blaise Pascal.” În sală era prezent și I. P. S. Mitropolit Nicolae Mladin.

În 30 octombrie, M. Evdokimov a prezentat cea de-a doua conferință: „Chipul diavolului la Sf. Antonie, Bernanos și Dostoievski.” La sfîrșit, mulțumind pentru primirea de care s-a bucurat, a spus: „Voi duce cu mine amintiri bogate din timpul șederii în România. Eu trăiesc într-o țară în care Ortodoxia este o minoritate, aici, însă, mă simt pe pămînt ortodox. Deci voi lua cu mine amintirea Bisericii pline din România și a acestui institut împodobit cu atîtea chipuri tinere care studiază teologia. Întotdeauna, România, Biserica, credincioșii ei vor fi prezenți în rugăciunea mea.”

Cu acest prilej oaspetele a vizitat o seamă de așezăminte bisericești din Sibiu și împrejurimi.

● Vineri, 7 noiembrie 1975, ora 10,30, a sosit la Sibiu pr. rom.-cat. Francesco Fortino, de la Secretariatul pentru unitatea creștină de la Vatican, fiind însoțit de P. C. pr. Dumitru Popescu, prorectorul Institutului Teologic Universitar din București.

Conduși de P. C. cons. Gh. Papuc, oaspeții au vizitat Tipografia eparhială, unde li s-au dat explicațiile privind vechimea, dotarea și rolul actual al tipografiei, apoi Catedrala mitropolitană.

În continuare s-a vizitat Biblioteca mitropolitană, după care la rectoratul Institutului nostru teologic a avut loc o convorbire frățească în cadrul căreia P. C. rector a făcut o scurtă prezentare a Institutului.

La plecare și-a exprimat satisfacția pentru cele ce a văzut la Centrul mitropolitan din Sibiu.

● Duminică, 23 noiembrie 1975, P. S. Episcop Vasile al Oradiei a oficiat slujba de binecuvîntare a lucrărilor de înnoire a bisericii din parohia Tășad, jud. Bihor, îmbrăcată în vara acestui an cu o frumoasă pictură în tempera grasă.

În cadrul Sf. Liturghii, tînărul Florian Dagău a fost hirotonit ca preot pentru parohia Ortiteag, jud. Bihor, iar alt tînăr, Terente Bogdan, a fost hirotonit ca diacon, pentru ca în ziua de 24 noiembrie, în paraclisul Sf. Episcopii, să primească treapta de preot pe seama parohiei Dobricionești, jud. Bihor.

Predica zilei a fost rostită de părintele secretar eparhial Ilie Feier. Vrednicului preot Virgil Bogdan, model de modestie și bunăcuviință, i s-a acordat rangul de „iconom”.

În după-amiaza aceleiași zile, chiriarhul a oficiat slujba vecerniei în parohia Dicănești, jud. Bihor, păstorită de un foarte tînăr și vrednic preot Dumitru Gheorghioaia, care în scurt timp a reușit să regrupeze pe credincioși în jurul sf. biserici și să renoveze biserica și casa parohială.

● Duminică, 30 noiembrie 1975, P. S. Episcop Vasile a sfînit biserica din parohia Cefa, jud. Bihor, păstorită cu vrednicie din 1941 de preotul Augustin Domocoș.

Biserica, a cărei existență datează din sec. al XVI-lea, a fost complet restaurată în ultimii ani, fiind împodobită și cu o frumoasă pictură în frescă.

În cadrul sf. liturghii, au fost hirotoniți tinerii Ioan Văran, ca preot pentru parohia Tămaș, jud. Sălaj, și Ilie Albiciuc, ca diacon, care în ziua de 1 decembrie a fost hirotonit ca preot, în paraclisul Sf. Episcopii, pe seama parohiei Sudurău, jud. Satu Mare.

Predica zilei a rostit-o părintele consilier eparhial Nicolae Mara.

În după-amiaza aceleiași zile, P. S. Sa a săvîrșit slujba vecerniei în mica parohie Mărtihaz, jud. Bihor, din apropierea orașului Salonta, făcîndu-le credincioșilor o deosebită bucurie sufletească.

La toate aceste unități, chiriarhul a ținut cîte un cuvînt de învățură, îndemnîndu-i pe credincioși să fie atașați Bisericii noastre strămoșești și devotați cetățeni ai Patriei, pentru a cărei prosperare materială și spirituală să muncească cu tragere de inimă.